

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

Statsråden

Stortingets president

Deres ref.

Vår ref.

Dato

24/03256-3

04.10.2024

Uttalelse til representantforslag, Dok. 8: 158 S om ivaretagelse av minnesmerker over personer og begivenheter knyttet til krigshendelser, forsvarsrelatert aktivitet og nordmenn i utenlandstjeneste

Jeg viser til brev fra Utenriks- og forsvarskomiteen av 15. august 2024 med anmodning om uttalelse til representantforslag (Dok 8: 158 S) fra stortingsrepresentantene Svein Harberg, Ingjerd Schie Schou, Mahmoud Farahmand og Erlend Larsen om ivaretagelse av minnesmerker over personer og begivenheter knyttet til krigshendelser, forsvarsrelatert aktivitet og nordmenn i utenlandstjeneste.

I hele Norge og enkelte steder utenfor landets grenser står minnesmerker over norske kvinner og menns innsats for våre felles verdier. Det reises stadig nye, for å minne oss om dem som i fredstid eller krig ga noe ekstra for fellesskapet. Minnesmerkene knytter forsvarshistorien til landskap, og de fleste har lokal forankring. Det er samfunnets ansvar å ta vare på og videreføre denne kulturarven.

Regjeringen Stoltenberg II initierte i St.meld. nr. 33 (2008–2009) *Kultur å forsvare* et arbeid med å registrere forsvarsrelaterte minnesmerker. Dette prosjektet ble ikke fullført. Forsvaret har et stykke på vei kartlagt og registrert krigsminnesmerker i hele landet, men mye arbeid vil eventuelt gjenstå før man overordnet har samlet og ordnet informasjonen og den kan gjøres tilgjengelig for allmennheten. I de senere år er en rekke krigshistoriske personregistre opprettet, som Krigsseilerregisteret, Norsk digitalt fangeregister og Soldatregisteret, med forskjellige grader av statlig finansiering. En liknende løsning kan tenkes for krigsminnesmerker, men må vurderes nærmere med tanke på hvor omfattende og ressurskrevende et eventuelt slikt arbeid vil kunne bli.

Det vil i tilfelle være naturlig å involvere Forsvarets museum i et slikt arbeid. Imidlertid er etaten Forsvarshistorisk museum under etablering, og det er behov for å bruke tid og ressurser til å få til dette på en god måte. Jeg mener derfor at eventuelt registrerings- og kartleggingsarbeid må tas opp på et noe senere tidspunkt.

Etablering av krigsminnesmerker er et anliggende for det kommunale selvstyret. Det finnes ingen statlig godkjenningssinstans for nye minnesmerker, og det er i Norge tradisjon for et lokalt eierskap til historien og til hva og hvem som minnes. Ved oppføring av nye minnesmerker følger vedlikeholdsansvaret normalt den som reiser minnesmerket. Statlige myndigheter forestår vedlikeholdet av krigsminnesmerker på statens eiendommer. Det er min oppfatning at dagens ordning for etablering og vedlikehold av krigsminnesmerker er hensiktsmessig og med noen unntak fungerer godt.

Jeg anser det derfor ikke som naturlig å endre det grunnleggende finansieringsansvaret som følger av dagens praksis. Det er heller ikke tatt høyde for et utvidet statlig finansieringsansvar i nylig vedtatte langtidsplan for forsvarssektoren.

Bjørn Arild Gram

Brevet er elektronisk signert